

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Salama, M. & Kajula, O. (2021) Opiskelijoiden osallistaminen SOTE-yksikön koulutuksen suunnittelu- ja kehittämistyöhön. TAMKjournal, 27.10.2021.

URL: <https://sites.tuni.fi/tamk-julkaisut/terveys/opiskelijoiden-osallistaminen-sote-yksikon-koulutuksen-suunnittelu-ja-kehittamistyohon-milla-salama-ja-outi-kajula/>

Opiskelijoiden osallistaminen SOTE-yksikön koulutuksen suunnittelu- ja kehittämistyöhön | Milla Salama ja Outi Kajula

27.10.2021

Hoitotyö elää jatkuvassa muutoksessa ja siinä tarvitaan tulevaisuudessa uudenlaista osaamista. Koulutusorganisaatioiden tehtävänä on tukea työelämää muun muassa kehittämällä sellaista opetusta, joka lisää parhaalla mahdollisella tavalla opiskelijoiden valmiuksia kohdata työelämän tarpeet. Opetuksen suunnittelussa voidaan kehittää opiskelijoiden työelämässä tarvitsemia yhteistyövalmiuksia osallistamalla opiskelijat opintojaksojen kehittämistyöhön. Tässä artikkelissa tarkastellaan hoitotyön koulutuksen kehittämisen mahdollisuuksia sekä opiskelijoiden osallistamista ensimmäisen lukukauden Genetiikan perusteet hoitotyössä -verkkokurssin kehittämiseen.

Tehtäväorientoituneesta hoitotyöstä kohti kollektiivista kehittämistä

Hoitotyön koulutus ja hoitotyö ovat jatkuvan sekä tarpeellisen muutoksen keskellä (Maloney 2021). Tämä vaatii kaikilta hoitotyön parissa työskenteleviltä innovatiivisuutta, joustavuutta

ja innostunutta asennetta oman työn kehittämiseen. Hoitotyö on näyttöön perustuvaa toimintaa, mikä tekee hoitotyöstä tehokasta, mutta myös turvallista ja kiinnostavaa. Työn kehittämisen tulisi tapahtua aina lähellä työntekijää, sillä se mahdollistaa työn suunnittelun ja muutosten läpiviemisen kollektiivisesti. Jos muutokset tulevat toistuvasti nopealla aikataululla, johdolta työntekijöille valmiiksi annettuna ja lyhyellä reagointimahdollisuudella, voi tämä aiheuttaa turhautumista ja pohdintaa siitä, mihin kyseinen muutos perustuu ja millainen vaikuttamismahdollisuus minulla itselläni on työn kehittämiseksi.

Myönteiseen työtyytyväisyyteen vaikuttavat avoin keskustelu työyhteisössä, hyvä tiimityöskentely sekä yksilöiden tarpeiden ymmärtäminen (HOTUS 2020). Hoitotyö vaatii laaja-alaista yhteistä toimintaa, jossa hoitajien on mahdollista käyttää arvokasta osaamistaan oman työn suunnittelussa, kehittämisessä ja uusien menetelmien käyttöönotossa.

Opiskelijälähtöistä ja systemaattista suunnittelutyötä työelämän osaamistarpeet huomioiden

Yhteistyöhön perustuvan toimintatavan tulisi näkyä yhä enemmän hoitotyön koulutuksen kehittämisessä. Korkeakouluyhteisöillä on korkea tahtotila opetuksen suunnitteluun yhteistyössä opiskelijoiden kanssa, mutta käytännössä todellinen yhteistyö jää usein tavoitteelliselle tasolle. Opiskelijat kokevat, että he ovat vain opetuksen kohteena ja heiltä puuttuvat sekä mahdollisuudet että taidot opetussuunnitelmatyön toteuttamiseen (Kallonen 2019). On havaittu, että opiskelijoiden osallistaminen lisää heidän kokemustaan vaikuttamisen mahdollisuuksista sekä parantaa yhteisön ilmapiiriä ja yhteistyömahdollisuuksia muiden projektien saralla (Fields, Trostian, Moroney & Dean 2021).

Opetussuunnitelmatyö on jatkuvasti elävä prosessi globaalisti ja kansallisesti muuttuvassa yhteiskunnassa (Fields ym. 2021), ja opiskelijoiden osallistaminen suunnittelutyöhön on palvelus niin opiskelijoille kuin koulutuksen kehittäjille sekä suunnittelijoille. Opiskelijoilta saadaan aitoa ja rehellistä palautetta, jonka huomioiminen on ensiarvoisen tärkeää. Tämä vaatii kuitenkin opettajalta vuorovaikutteisen ja refleктоivan yhteistyön osaamista, jossa opiskelijoita motivoidaan ja kuunnellaan aidosti (Kallonen 2019).

Sosiaali- ja terveystieteiden sairaanhoitajakoulutuksen yhteistyöfoorumit ovat mahdollistaneet refleктоivan dialogin opiskelijoiden, opettajien sekä muiden koulutusta kehittävien tahojen kanssa. Säännöllisesti kokoontuvat forumit otettiin käyttöön vuoden 2021 kevätlukukaudella. Tarkoituksena on, että jokaisesta sairaanhoitajakoulutuksen ryhmästä valitut opiskelijat tapaavat koulutuksen suunnittelijoita ja kehittäjiä kaksi kertaa lukuvuoden aikana.

Yhteistyöfoorumit ovat olleet innostavia ja avoimia tilaisuuksia, joissa koulutuksesta ja sen kehittämisestä on ollut mahdollista keskustella realistisella, mutta myös innovatiivisella otteella. Hoitotyön opettajat ovat muun muassa saaneet konkreettisia ideoita oman työn, yksittäisten toteutusten ja koulutuksen kehittämiseen. Yhteistyöfoorumeihin osallistuneet opiskelijat ovat aidosti pohtineet asioita, tuoneet hyviä muutosehdotuksia tapaamisiin sekä keskustelleet opettajien ja osaamispäälliköiden kanssa tasa-arvoisessa ilmapiirissä. Opiskelijoiden osallistaminen mahdollistaa näin kokemuksen vaikuttamismahdollisuudesta, joka taas johtaa itsensä kehittämiseen sekä omanarvontunteen ja identiteetin vahvistumiseen (Kallonen 2019).

Yhteistyö ja osallistaminen vaikuttavat myös opettajien tapaan tarkastella kokonaisuuksia ja toisaalta havaita pieniä nyansseja omassa työssään. Opetussuunnitelman ja opetuksen kehittäminen tapahtuvat kuitenkin yleensä pienin askelin, sillä suurien muutosten käyttöönotto tuottaa usein huolta jonkin tai joidenkin asioiden menettämisestä tai pelkoa epäonnistumisesta. Opetussuunnitelmatyö ja koulutuksen kehittäminen vaativat koko yhteisön tahtotilaa muuttaa pedagogista ajattelutapaa sekä uskallusta paljastaa korkeakouluyhteisön heikkoudet, mutta myös olemassa olevat vahvuudet. (Fields ym. 2021.)

Myös opintojaksojen kehittäminen on viety Tampereen ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden yksikössä mahdollisimman lähelle opiskelijaa. Syksyllä 2021 käyttöön otetun uuden opetussuunnitelman työstäminen oli haastavaa, mutta myös luovaa ja rohkeaa ajatteluun kannustavaa työskentelyä. Ensimmäisen lukukauden opinnot, 'Sairaanhoitajan ammatin perusteet', kokivat suuria muutoksia, jotka haastavat niin opettajia kuin opiskelijoitakin. Suunnittelutyötä on tehty opiskelijälähtöisesti (Fields ym. 2021), sillä kehittämistyö on lähtenyt liikkeelle opiskelijapalautteiden ja yhteistyöfoorumien pohjalta. Palautetta on pyydetty aktiivisesti toteutusten aikana suullisesti, kirjallisesti sekä opintojaksopalautteiden kautta. Uudistunut opintojaksopalautejärjestelmä onkin helpottanut kehittämistyötä merkittävästi, sillä opiskelijoiden on annettava palaute kurssin lopulla saadakseen kurssiarvosanan opintopisterekisteriin.

Suunnittelutyötä on tehty opiskelijälähtöisesti – kehittämistyö on lähtenyt liikkeelle opiskelijapalautteiden ja yhteistyöfoorumien pohjalta.

Työelämän tarpeet ja näyttöön perustuvat teemat toimivat tärkeässä roolissa uutta opetussuunnitelmaa rakennettaessa. Tampereen ammattikorkeakoulussa hoitotyön opinnoissa tämä tarkoittaa työssä tapahtuvan käytännön harjoittelun merkittävää korostumista aiempaan opetussuunnitelmaan verrattuna.

Opetushallituksen mukaan vuonna 2035 sosiaali- ja terveysalalla yleisistä osaamistarpeista korostuvatkin muun muassa yhteistyö-, vuorovaikutus- ja monikulttuurisuustaidot, digipalveluiden käyttöönotto sekä asiakaslähtöinen kehittäminen- ja ”työntekijäosaaminen” (Leveälähti ym. 2019). Opiskelijat pääsevät erityisesti käytännön harjoitteluissa lähelle näitä työelämän osaamisvaatimuksia. Vaatimusten huomioimisen tulee näkyä myös koulutuksen kehittämisessä, joten hoitotyön alkuvaiheen opintoihin on nyt lisätty muun muassa ohjausosaamisen, digipalveluiden sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen osa-alueita.

Esimerkki opiskelijoiden osallistamisesta opintojakson kehittämistyöhön

Tiedetään, että periytyvillä sairauksilla on mahdollisia seurannaisvaikutuksia ihmisen terveyteen ja toimintakykyyn (Kajula 2018), joten hoitotyötä tekeville terveydenhuollon ammattilaisilla tulee olla ymmärrys periytyvien sairauksien luonteesta. Koska geneettinen tieto tulee olemana merkittävä osa tulevaisuuden hoitotyötä (Calzone ym. 2018) ja Tampereen ammattikorkeakoulu on profiloitunut geneettisen tiedon hyödyntämiseen terveydenhuollossa, on tämä huomioitu opinnoissa jo heti ensimmäisen lukukauden aikana. Kahden opintopisteen laajuinen itseohjautuvan Genetiikan perusteet hoitotyössä - opintojakson suunnittelu toteutettiin Hoitotyön perusteet -tiimin tiiminvetäjän, periytyvien sairauksien hoitotyön asiantuntijan ja pilotointiin osallistuneiden opiskelijoiden yhteistyönä.

Alusta lähtien kurssin suunnittelussa merkittävänä asiana oli opiskelijoiden mukaan ottaminen kurssin kehittämistyöhön. Opiskelijat pilotoivat kurssin hanketyöskentelyllä, ja antoivat kurssista laajan palautteen.

Pilotointiin osallistui kaiken kaikkiaan 46 opiskelijaa hoitotyön koulutusohjelmista. Opiskelijat olivat hyvin eri vaiheissa opinnoissaan pilotoinnin aikana. Suuren osallistujamäärän vuoksi palaute oli kattavaa ja vastauksissa oli nähtävissä myös saturoitumista. Palautteet käytiin läpi yhdessä kurssin suunnitteleiden opettajien kesken, ja palautteen pohjalta kurssille tehtiin tarvittavia muokkauksia tai lisäyksiä. Opiskelijoiden palaute oli rakentavaa ja havainnollistavaa, sillä esiin nousi asioita, joita opettajalle ei kurssia suunniteltaessa välttämättä tule mieleen. Seuraavassa esitetään keskeisiä huomioita liittyen verkkokurssin suunnitteluun sekä opiskelijoiden palautteita kurssista anonyymien lainausten avuin.

Itseohjautuvaa verkkokurssia suunniteltaessa tulee ottaa huomioon esimerkiksi opiskelijoiden erilaiset taustat ennen ammattikorkeakouluopintoja ja laskea kurssin kuormittavuus, jolla mahdollistetaan realistiset oppimisen edellytykset. (Harmoinen & Ruotsalainen 2021.)

”Olisin kaivannut varsinkin genetiikan perusteet ja keskeiset käsitteet osaan ehkä enemmän sellaista ”for dummies” opetusta... Luentonauhotteet voisivat olla hyviä, niitä on mukava kuunnella vaikka useammankin kerran.”

”...Myös ensimmäisessä osiossa olevat peruskäsitteet ym. hyvää kertausta myös niille, jotka eivät esim. lukiossa ole lukeneet biologiaa.”

Hyvän Moodle-kurssin suunnittelu vie aikaa, ja itseohjautuvan kurssin suunnittelussa tulee huomioida lukuisia asioita, kuten materiaalien helppo saatavuus, Moodle-alustaan tutustumiseen ja englanninkielisen materiaalin lukemiseen käytettävä aika sekä kurssialustan selkeys (Koivula ym. 2016). Kurssialusta pyrittiin rakentamaan selkeisiin osiin, jolloin opiskelijan oli helpompi hahmottaa kurssin eteneminen ja kurssitehtäviin käytettävä aika. Positiivista oli, että juuri kurssialustan selkeydestä ja monipuolisuudesta annettiin paljon hyvää palautetta.

”Tehtävät sopivan laajuisia, eikä liian laajoja, joten ne oli helppoa suorittaa yksi kerrallaan alusta loppuun. Kääntökortit ovat todella toimiva tapa oppia. Myös joissain materiaaleissa ”välitestit” käteviä. Kurssin jakaminen osioihin helpotti huomattavasti omaa opiskelun aikatauluttamista. Hyvä, että osiot olivat laajuuksiltaan melko samanlaiset...”

Opiskelijayhteistyössä tapahtunut opintojakson kehittäminen antoi kurssia suunnitelleille opettajille hyviä ideoita ja huomionarvoisia ajatuksia itseohjautuvien opintojaksojen kehittämiseen tulevaisuudessa. Yhteistyöllä saavutettiin tärkeää hyötyä ja lisäarvoa niin opiskelijoiden kuin opettajien näkökulmista. Erityisesti se palvelee opiskelijoiden oppimista ja näin parhaalla tavalla mahdollistaa työelämän käyttöön tulevan osaamisen. Opiskelijat kokivat tulleen osallistetuiksi, mikä myös näkyi vapaissa palautteissa.

”Ihanaa, että tällainen hankekurssi oli! Tuntuu, että hankkeesta on selkeä hyöty ja oma osaaminen aiheesta kasvoi paljon. Erityisen paljon plussaa annan kaikista eri oppimismenetelmistä ja siitä ettei tietoa täytynyt tankata pelkistä dioista.”

Koulutuksen aikaisen vaikuttamistyön toivotaan jatkuvat myös työelämässä

Työelämän osaamisvaatimusten tulee näkyä jo opintojen aikana, mikä mahdollistaa opiskelijoiden valmistautumisen työelämään sekä varhaisen ammatti-identiteetin kehittymisen ennen työareenoille siirtymistä. Opiskelijoiden mukaan ottaminen, osallistaminen, on ensiarvoisen tärkeää, sillä siitä hyötyvät opiskelijoiden lisäksi myös opettajat ja muut koulutuksen kehittäjät.

Sairaanhoitajakoulutuksen yhteistyöfoorumeihin kokoonnutaan ryhmäkohtaisesti kaksi kertaa lukuvuodessa. Toiminnan on tarkoitus jatkaa koko opintojen ajan, mikä mahdollistaa sovittujen uudistusten tai muutosten käyttöönoton, mutta myös niiden vaikuttavuuden seurannan. Opiskelijat saavat foorumeiden avulla äänensä kuuluviin ja kokemuksen siitä, että omilla näkemyksillä ja ideoilla on todellinen vaikutus myös koulutuksen kehittämisessä. Uskomme ja toivomme, että aktiivinen sekä osallistava ote pysyy opiskelijoiden mukana työelämään siirtyessään. Uusien näkökulmien ja ideoiden kokeileminen on kannattavaa, vaikka hyppääminen tuntemattomaan alkuun onkin jännittävää. Innovatiivisia avauksia on mahdotonta tehdä, jos emme lähde niitä rohkeasti kokeilemaan.

Lähteet

Calzone, K.A., Kirk, M., Tonkin, E., Badzek, L., Benjamin, C. & Middleton, A. 2018. Increasing nursing capacity in genomics: Overview of existing global genomics resources. *Nurse Education Today* 69/2018, 53-59.

Fields, L., Trostian, B., Moroney, T. & Dean, B.A. 2021. Active learning pedagogy transformation: A whole-of-school approach to person-centred teaching and nursing graduates. *Nurse Education in Practice*. 53/2021, 1–7.

Harmoinen, P. & Ruotsalainen, A-L. 2021. Avointa ja digiä! Opettajan ohjekirja opetuksen suunnitteluun ja kehittämiseen. Laurea-ammattikorkeakoulu. PDF-julkaisu. Viitattu 30.9.2021. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-799-607-5>

HOTUS. 2020. Mitkä tekijät ovat yhteydessä sairaanhoitajien työtyytyväisyyteen ja työssä pysymiseen? Hoitotyön tutkimussäätiö. PDF-julkaisu. Viitattu 29.9.2021. <https://www.hotus.fi/nayttovinkit/>

Kajula, O. 2018. Periytyvän rintasyöpäalittiusmutaation (BRCA1/2) kantajamiesten hypoteettinen perinnöllisyysneuvontamalli. Oulun yliopisto. Acta Universitas Ouluensis D1449. Väitöskirja.

Kallonen, T. 2019. Opetussuunnitelmaan ja sen sisältöihin on vaikea vaikuttaa. Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta. Tampereen yliopisto. Pro-gradu -tutkielma.

Koivula, M., Ruotsalainen, H., Saaranen, T., Salminen, L. & Wärnå-Furu, C. 2016. Terveystieteen opettajan käsikirja. 2. uudistettu painos. Tallinna: Tietosanoma.

Leveälähti, S., Nieminen, J., Nyyssölä, K., Suominen, V. & Kotipelto, S. (toim.) 2019. Osaamisrakenne 2035. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2019/14. PDF-julkaisu. Viitattu 30.9.2021. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/osaamisrakenne-2035>

Maloney, P. 2021. Informing the Nursing Professional Development Scope and Standards: Exploring Current and Future Nursing Professional Development Practice Through a World Café Methodology. *Journal for Nurses in Professional Development* 37 (3), 176-182.

Kirjoittajat

Milla Salama

TtM, hoitotyön lehtori ja Hoitotyön perusteet -tiimin tiiminvetäjä
SOTE-yksikkö, TAMK
milla.salama@tuni.fi

Outi Kajula

TtT, geneettisten sairauksien hoitotyön yliopettaja
SOTE-yksikkö, TAMK
outi.kajula@tuni.fi

Kuvituskuva: Jonne Renvall/Tampereen yliopisto